

آیا با اصلاح قانون اساسی به سمت نظام پارلمانی حرکت می‌کنیم؟

مخالفت هاشمی با تبدیل نظام ریاستی به پارلمانی

عکس: امیر جم‌زیری

که حتما می‌توان در این بین به وجود تحزب قدرتمند در کشور اشاره کرد؛ زیرا این احزاب هستند که در انتخابات مجلس تعیین‌کننده‌اند و در نظام پارلمانی معمولا حزبی دولت را تشکیل می‌دهد که اکثریت مجلس را در اختیار بگیرد؛ حال آنکه اساسا مفهوم تحزب در پهنه سیاسی ایران، خالی از مفهوم است و عملا حتی یک حزب هم پیدا نمی‌شود که حداقل‌های اصول حزبی را دارا باشد؛ چه رسد به آنکه بتواند دولت تشکیل دهد.

با همه اینها، در شرایط کنونی، تغییر نظام سیاسی به پارلمانی موافقان و مخالفانی دارد که شاید بتوان گفت اولین مخالف آن اکبر هاشمی‌رفسنجانی بوده است. روز گذشته محمد هاشمی، برادر او، در گفت‌وگو با سایت «خبر سراسری»، ذیل بیان دیدگاه‌های خود، به ذکر روایت دیدار هاشمی با رهبر انقلاب در این موضوع پرداخت و گفت: «درباره تغییر نظام سیاسی ریاستی یا تغییر درست‌تر آن نیمه‌ریاستی به پارلمانی باید گفت این موضوع حدود ۱۰ سال پیش مطرح شد و همان زمان آقای هاشمی مخالف این موضوع بود و رفت و با رهبری درباره‌اش صحبت کرد و موضوع منتفی شد. به‌رحال، وقتی رأی مستقیم مردم برای تعیین رئیس‌جمهور کنار برود، فاصله‌ای با جمهوریت ایجاد می‌شود. رئیس‌جمهور بعد از رهبری، دومین شخصیت کشور است و مسئولیت نظارت بر اجرای قانون اساسی را بر عهده دارد؛ طبیعی است که بهتر است چنین مسئولی را مردم انتخاب کنند. قانون اساسی به‌صراحت می‌گوید جمهوریت و اسلامیت نظام دو رکن تفکیک‌ناپذیر از نظام جمهوری اسلامی ایران هستند. با نگاه به این اصل می‌توان گفت هیچ عاملی در جهت محدودکردن جمهوریت و اسلامیت پذیرفتنی نیست و به نظر من حذف رأی مردم برای تعیین رئیس‌جمهور خود و تبدیل رئیس‌جمهور به نخست‌وزیری که باید از نمایندگان رأی بگیرد، محدودکننده جمهوریت نظام است.»

یا مهرداد لاهوتی، نماینده پیشین مجلس، در گفت‌وگو با سایت «نامه‌نیوز» می‌گوید: «اگر قرار باشد ساختار سیاسی پارلمانی شود، باید نظام سازمان‌یافته حزبی وجود داشته باشد. ما که اصلا به آن معنا تحزبی در کشور نداریم. احزاب باید نیرو تربیت کنند و بتوانند دولت تشکیل دهند و مردم به احزاب و نه به افراد رأی دهند.

مهرشاد ایمانی؛ پس از سخنان اخیر محمدرضا باهنر درباره ضرورت اصلاح قانون اساسی، واکنش‌های زیادی در قبال این موضوع منتشر شده است؛ برخی موافق و برخی مخالف این موضوع‌اند. باهنر یکی از مواردی را که باید اصلاح شود، دومجلسی‌شدن کشور می‌داند و می‌گوید: «طبق تجارب جهانی، کشوری را که اساس آن مردم‌سالاری دینی است، نمی‌توان با یک مجلس اداره کرد. بسیاری از کشورهای دموکراتیک، دو مجلس دارند، مانند آمریکا که مجالس نمایندگان و سنا دارد. هر دو مجلس، منافع ملی را لحظه‌ای از خاطر نمی‌برند».

اما ظاهرا موضوع به همین یک مورد ختم نمی‌شود و بسیاری بعد از طرح موضوع اصلاح قانون اساسی، بحث را به ضرورت تغییر ساختار سیاسی کشور از ریاستی یا به تعبیری نیمه‌ریاستی به پارلمانی بردند؛ موضوعی که برای نخستین‌بار ۱۰سال پیش و در جریان سفر مقام معظم رهبری به کرمانشاه مطرح شد. ایشان در آن سفر مطرح کردند: «اگر احساس شود نظام پارلمانی بهتر است، هیچ اشکالی در تغییر سازوکارهای فعلی وجود ندارد».

این سخنان از آن زمان تاکنون چند بار محل رجوع نیروهای سیاسی قرار گرفته است و بعد از سخنان باهنر، بسیاری می‌گویند اگر بناست اصلاحی در قانون اساسی رخ دهد، باید شیوه حکمرانی سیاسی به شیوه پارلمانی باشد؛ به این معنا که در صورت اصلاح قانون اساسی، جایگاه ریاست‌جمهوری حذف شود و به‌جای آن نخست‌وزیری قرار داده شود که رأی خود را از مجلس دریافت کند. به نظر می‌رسد تغییر ساختار سیاسی از ریاستی به پارلمانی، تفاوت چندانی در مفهوم جمهوریت و دموکراتیک‌بودن نظام ایجاد نمی‌کند و درواقع اداره نظام بر اساس نظر جمهور مردم، یک ارزش و تفاوت در ساختار ریاستی و پارلمانی و تنها نوعی تغییر در روش است؛ اما تغییر سیستم سیاسی کشوری مانند ایران، نیاز به هماهنگی مقتضیات آن نظام سیاسی با پیشینه و خصوصیات سیستم سیاسی کشور دارد. نظام پارلمانی بر اساس ذات متکثر خود، میل به پلورالیسم، تسامح، تحمل و چندگانگی سیاسی دارد که در قالب احزاب و جامعه مدنی مقتدر نمود پیدا می‌کند و این ناشی از نوعی فرهنگ سیاسی است که تنها با تجربه و تمرین دموکراسی در قالب انتخابات قانونی میسر می‌شود.

نکته دیگر آن است که سیستم پارلمانی میانه خوبی با تمرکزگرایی ندارد و شاهدیم که عمده کشورهای دارای رژیم پارلمانی، به‌صورت فدرالی (یا با سیستم عدم تمرکز) اداره می‌شوند. نظام انتخاباتی متناسب با سیستم پارلمانی، نظام تناسبی است که برای حفظ حداقلی تمام گروه‌های سیاسی در داخل پارلمان پیش‌بینی شده است و به‌عبارت‌دیگر، در نظام تناسبی برخلاف نظام اکثریتی، تنها اکثریت آرا ملاک نیست و حزب سیاسی حاکم نمی‌تواند تمام کرسی‌ها را اشغال کند؛ اما نظام انتخاباتی فعلی ایران بر مبنای اکثریت است.

نظام پارلمانی متضاد با شاخصه‌های زیست دموکراتیک و مردمی نیست بلکه نیاز به ایجاد زمینه‌های متناسب با مؤلفه‌های خود دارد

یادداشت

رئیس ستادکل نیروهای مسلح:

تحریم‌ها برداشته شود از بزرگ‌ترین صادرکنندگان سلاح خواهیم بود

● **تسنیم**: سردار سرلشکر محمد باقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح عنوان کرد: در حوزه خوداتکایی، خودبیاوری و خودکفایی، ما بالاتر از خودکفایی در تسلیحات و تجهیزات، در طراحی راهبردها و سیاست‌ها تا طرح‌های عملیاتی و تاکتیک‌ها و در آنچه باید در دفاع و امنیت کشور انجام بدهیم، خودکفا هستیم. شاید به غیر از سه ابرقدرت اساسی جهان، حتی اروپاییان هم در این زمینه وابسته هستند. ما خود تشخیص می‌دهیم که چگونه از کشور دفاع کنیم و چگونه امنیت را برقرار کنیم. راهبرد، سیاست و دکترین را خودمان تدوین می‌کنیم و بر آن اساس نیروی مسلح مورد نیاز این ملت و کشور را سازماندهی می‌کنیم، آموزش می‌دهیم، تجهیز می‌کنیم، به میدان می‌بریم و با طرح بومی خود می‌جنگیم و خداوند هم نصرت و یاری‌اش را نصیب ما خواهد کرد.

نایب‌رئیس کمیسیون امنیت ملی:

مردم بیش از این توان تحمل افزایش قیمت‌ها را ندارند

● **ایسنا**: عباس مقدادی، نایب‌رئیس کمیسیون امنیت ملی، در نامه‌ای خطاب به محمد مخبر، معاون‌اول رئیس‌جمهور گفت: با توجه به مشکلات اقتصادی، مردم با مشکلاتی روبه‌رو هستند و افزایش قیمت‌ها باعث فشار مضاعف بر مردم به‌ویژه اقشار کم‌درآمد شده است؛ آن‌هم درحالی‌که در آستانه اسفند و ورود به سال ۱۴۰۱ هستیم. این‌جانب و همکارانم در مجلس شورای اسلامی شبانه‌روز نگران هستیم که چگونه یک کارمند یا کارگر با حداقل حقوق ناچیزی که دریافت می‌کند، می‌تواند با این افزایش لجام‌گسیخته قیمت‌ها و همچنین افزایش بی‌رویه میزان رهن و اجاره منزل، هزینه‌های زندگی خود را مدیریت کند؟! او در ادامه عنوان کرد: خواهشمند است با قید فوریت تدبیری فرمایید و اقدامات اثربخش را جهت جلوگیری از افزایش قیمت‌ها در دستور کار قرار دهید. هم‌وطنان بیش از این توان تحمل افزایش قیمت‌ها را ندارند و منتظر اقدام عاجل دولت محترم‌اند.

خبر

رئییی خطاب به مدیران دستگاه‌های اطلاعاتی:

مراقبت کنید مسئولان از ارزش‌های اسلامی فاصله نگیرند

● **ایلنا**: سیدابراهیم رئیسی در «نخستین همایش اطلاعاتی سه‌جانبه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فرماندهی نیروی انتظامی و وزارت اطلاعات» با تبریک ایام دهه فجر و قدردانی از اقدامات گسترده نیروهای حافظ امنیت کشور، گفت: اساس انقلاب اسلامی برای حاکمیت دین، ارزش‌های الهی و مردم‌سالاری بود. او با اشاره به اینکه «جلوگیری از نفوذ»، «برخورد با سرشبهه‌های فساد» و «ازبین‌بردن مافیای قاچاق» اولویت دستگاه‌های اطلاعاتی است، تصریح کرد: کشف و برخورد با شبکه‌های فساد اقتصادی مردم را شادمان و امیدوار می‌کند. رئیس‌جمهور ادامه داد: بسیاری به پیروزی انقلاب باور نداشتند؛ اما امام خمینی (ره) در مقابل همه ناپاوری‌ها ایستاد و بر اصول انقلاب اسلامی تاکید کرد و با کمک مردم توانست ایس رویداد بی‌ظیر را شکل دهد. او با تاکید بر اینکه دشمن به دنبال تغییر نظام محاسباتی مدیران است، بیان کرد: متأسفانه در مقاطعی از سال‌های پس از انقلاب، دشمن موفق شد در برخی از مدیران ما، این تغییر نظام محاسباتی را به وجود بیاورد و موجب شود نگاه آنها از «رهبری و مردم» فاصله بگیرد. رئیس‌جمهور چرخش نگاه مدیران از «ما می‌توانیم» به «ما نمی‌توانیم» را یکی از اهداف عملیاتی جریان نفوذ در کشور عنوان کرد و با خطاب قراردادن مدیران دستگاه‌های اطلاعاتی، یادآور شد: مراقبت کنید مسئولان کشور، از ارزش‌های اسلامی و از مردم فاصله نگیرند. وزارت اطلاعات باید همیشه چهره انقلابی داشته باشد، انقلابی بماند و در مصادر امر، عناصر انقلابی به کار گرفته شوند.

رئیسی با تاکید بر اهمیت جایگاه حراست و گزینش در ارتقای کارآمدی ادارات و دستگاه‌های مختلف عنوان کرد: گزینش‌ها و حراست‌ها در کشور نه افراط کنند و نه تفریط و مراقب باشند به کسی ظلم نشود؛ اما حتما افراد کارآمد و دارای صلاحیت، در مناصب به کار گرفته شوند.

او افزود: مدیران با کمک نهادهای اطلاعاتی و نظارتی، ادارات و دستگاه‌های اجرایی را از عوامل نارضایتی مردم از قبیل «رشوه، فساد و کم‌کاری» پاک‌سازی کنند.

ریموندویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran